

#KAS #EPRC

ეკონომიკური პანელ - Eagle eye talks

**საპენსიო ხეფოჩმა:
ნებით თუ
ართულებ**

Greenberg reported that current thinking by Center leadership would require membership in the Center in order to participate in any and all of the continuing services which will be offered.

"Not only does the membership fee provide important income for operating the basic program but it serves as a positive means of personal identification with a Jewish service of direct value to the member," he said. "Membership will permit the participant to enjoy a large number of activities, without additional charge," the Director continued.

"Membership is an ingredient that all participants will have in common even though their specific interests may vary. Membership fees will not only be important in financing the day-to-day operation but will give members the dignity of paying their own way and a sense of being a part of this unique Jewish facility," he said.

"Health Club membership, which really are program service fees for that department, will require Center membership as a prerequisite," Greenberg said. "The committees have agreed that each Health Club member will become a Center member first, and then will have the opportunity to register for his Health Club membership. It is anticipated that these two fees, Center membership and Health Club, will approximately the costs of the better health clubs in Omaha while still providing other valuable Center services to all members of the family," he concluded.

than a hundred miles to go to catch the leader.

Behind them in the second French car, the Metrolite, having the same direction, the driver, St. Gondar, driving with the latter car, arrived at Kew-Forest just before noon, and remained in jail for a brief rest. The car has not been reported beyond that town since.

AMERICANS REACH CHICAGO.

All Exhausted by Their Battle with the Indiana Drifts.

From THE NEW YORK TIMES: Many correspondents with the Recon, returned to Chicago, Pa., after a week's battle with the drifts. The Recon, which is in the hands of the American Petroleum Co. and the American Gas Co., had a week's battle with the drifts. The Recon, which is in the hands of the American Petroleum Co. and the American Gas Co., had a week's battle with the drifts.

ECONOMIST

SEPTEMBER 3, 1938

No. 4958

CONTENTS

BUSINESS PRACTICE	455
INVESTMENT—cont.	
Capital Issues in August	462
Dealings Outside the "House"	462
Staveley and Sheepbridge Dividends	463
Initial Services Profits	463
Indian Iron and Steel Progress	463
The Week's Company Profits	464
THE STOCK EXCHANGES	464
LONDON ACTIVE SECURITIES	466
CAPITAL ISSUES	468
SHORTER COMMENTS	468
INDUSTRY AND TRADE	
Slump in Cotton and Wheat	469
Steel Prices on the World Market	469
Recession in Export Trades	469
Retail Trade in July	470
Gold Coast Cocoa	470
Fall in Tin Consumption	470
Uncertain Trend of Wholesale Prices	470
INDUSTRIAL REPORTS	471
THE COMMODITY MARKETS	474
CURRENT STATISTICS	475
THE BUSINESS WORLD	
LEADING ARTICLES	
Sterling Below Parity	456
Motor Shares in Recession	457
FINANCE AND BANKING	
Germany's Private Gold	459
The Note Issue Profit	459
Blocked Mark Trends	459
National Bank of India	459
British Insurance in the United States	460
MONEY MARKET NOTES	460
INVESTMENT	
The Course of Share Values	461
Wall Street and Industrial Recovery	462
Foreign Bond Movements	462

MARKET RESEARCH

ეკონომიკური პრეზენტაცია და საბიუჯეტო საკითხებში მონაწილე ეკსპერტებს შეხვდა. სამსაო მხარეობაზე გაიმართა მსჯელობა

EMBASSIES WANT ROOSEVELT.

Washington, Feb. 25.—Diplomatic Washington is extraordinarily interested in discussing the possibility of President Franklin D. Roosevelt's visit to the French Embassy in London, and it is generally agreed, at least, French society. President Roosevelt took his Washington Embassy staff with him when he left for London, and afterward spent some time in looking over the establishment of the Embassy.

He was not creating a precedent by going to the embassy, for it was the usual custom that he had made since leaving Washington. The first was when he sailed on Prince Henry at the German Embassy several years ago. President McKinley attended the special services for Alexander III. at the Russian Embassy here.

There is the Russian Embassy in the Diplomatic Corps for the friendship of the President. It is generally expected that there will be some special services to be given to the President as a special guest at either his first or second visit.

WOMAN ACCUSES DETECTIVES.

Reluctant Son to Pledge, She Says, Because She Wouldn't Pay \$100.

Mr. Harry Dougherty of the West Fourth Street police yesterday charged that Charles E. Hines and Otto Brumby had conspired to kidnap the Central office with the aid of his brother, who is now in prison on this charge. He said he had refused to give them the charge before Judge Frank J. Ryan, of Central Avenue. He said that he had three sons in prison, and he was not going to give any more. He said that he had three sons in prison, and he was not going to give any more. He said that he had three sons in prison, and he was not going to give any more.

GIRL SEES FATHER KILLED.

Had Just Bought His Dinner When Oil Tank Crushed Him.

Frank Hallock, a 30-year-old, living at 312 Forty-eighth Street, Brooklyn, and employed at the South Terminal Ferry Dock, at the foot of Forty-ninth Street, was crushed to death yesterday by the fall of a large oil tank which was being hoisted from a Standard Oil lighter to the dock. A detective says that the tank was being hoisted by a crane when it fell.

SILENT FIREARM PATENTED.

Son of Sir Hiram Maxim Invents Device to Make Discharge Noiseless.

Spoke in The New York Times.

WASHINGTON, D. C., Feb. 25.—A patent for a "Silent Firearm" has been granted to Hiram Percy Maxim of Hartford, Conn., son of Sir Hiram Maxim, inventor of the machine gun that bears his name.

Gen. Eisenhower's Address.

The Chief of Staff, Gen. Dwight D. Eisenhower, in his address to the Joint Chiefs of Staff yesterday, said that the United States should not be drawn into a general European war.

Gen. Eisenhower's Address.

The Chief of Staff, Gen. Dwight D. Eisenhower, in his address to the Joint Chiefs of Staff yesterday, said that the United States should not be drawn into a general European war.

Gen. Eisenhower's Address.

The Chief of Staff, Gen. Dwight D. Eisenhower, in his address to the Joint Chiefs of Staff yesterday, said that the United States should not be drawn into a general European war.

Gen. Eisenhower's Address.

The Chief of Staff, Gen. Dwight D. Eisenhower, in his address to the Joint Chiefs of Staff yesterday, said that the United States should not be drawn into a general European war.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Police Commissioner Blighman.

The Chief of the Police Department, Commissioner Blighman, in his address to the Board of Police Commissioners yesterday, said that the police force should be reorganized.

Continued on Page 6

პროექტის და პოლიტიკის დოკუმენტის შესახებ

2019 წელს კონრად ადენაუერის ფონდმა (KAS) და ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრმა (EPRC) დააფუძნეს ეკონომიკური დისკუსიების პლატფორმა, **KAS EPRC ეკონომიკური არენა**. პლატფორმა არის გრძელვადიანი ინიციატივა, რომლის მიზანია მოხდეს ეკონომიკურ და სოციალურ თემებზე კვლევებზე დაფუძნებული დისკუსიის ინიცირება. **KAS EPRC ეკონომიკური არენა** შესაძლებლობას მისცემს საკითხზე მომუშავე მხარეებს წარმოადგინონ არგუმენტირებული პოზიციები ეკონომიკური პოლიტიკის აქტუალურ თემებზე და მოხდეს მათი განხილვა ექსპერტული პოზიციებიდან. ინიციატივის ერთ-ერთი მთავარ მიზანს წარმოადგენს დისკუსიის შემდეგ, პოლიტიკის დოკუმენტის შემუშავება, რომელიც გააერთიანებს დისკუსიის დროს წარმოდგენილ პოზიციებს და არგუმენტირებულ მოსაზრებებს და შეიმუშავებს რეკომენდაციებს გადაწყვეტილების მიმღები პირებისთვის.

პლატფორმის ფარგლებში, 2019 წლის 10 მაისს გაიმართა პირველი დისკუსია სახელწოდებით „საპენსიო რეფორმა, ნებით თუ ძალით?“, რომელიც ეძღვნებოდა საქართველოში მიმდინარე საპენსიო რეფორმას. დისკუსიას მონაწილეობა გაუწია ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრის (EPRC) აღმასრულებელმა დირექტორმა, ნინო ევგენიძემ, ზურაბ ჭიაბერაშვილი - საქართველოს პარლამენტის წევრი, ვატო ლეჟავა - თავისუფალი და აგრარული უნივერსიტეტის რექტორი არჩილ მესტყირიშვილი - საქართველოს ეროვნული ბანკის ვიცე-პრეზიდენტი.

წინამდებარე პოლიტიკის დოკუმენტი, სწორედ საქართველოში მიმდინარე საპენსიო რეფორმას ეძღვნება, წარმოადგენს სისტემის ზოგად მიმოხილვას, მომხრე და მოწინააღმდეგე მხარეების მიერ დისკუსიის დროს წარმოდგენილ არგუმენტირებულ პოზიციებს და შემაჯამებელ რეკომენდაციებს.

's of 'dumping' are being v

სისტემის მიმოხილვა

სახელმწიფოს სოციალური პოლიტიკის უმთავრეს კომპონენტს წარმოადგენს საპენსიო სისტემა, რომელიც ჩვენს ქვეყანაში ეფუძნება ე.წ. „სოლიდარობის პრინციპს“. აღნიშნული პრინციპი არ ითვალისწინებს სამუშაო სტაჟს, შრომით ურთიერთობაში ყოფნისას მიღებულ შემოსავლებს, რაც პირდაპირ კავშირიშია პირის მიერ ბიუჯეტში განხორციელებულ შენატანებთან. ყოველივე ამის მიუხედავად, ასაკობრივი პენსია ერთი და იგივე ყველა მოქალაქისთვის. ცხადია ასეთი სისტემა ვერ იქნება სამართლიანი და ვერც მდგრადი. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან საპენსიო უზრუნველყოფაზე გახარჯული თანხები ყოველწლიურად მზარდია, კერძოდ, 2019 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტს მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა 1,9 მილიარდ ლარზე მეტი დაუჯდება, რაც ჯამური საბიუჯეტო ასიგნებების თითქმის 15 პროცენტია. მოსახლეობის დაბერების და შობადობის ტენდენციების ანალიზი ცხადყოფს, რომ სოლიდარობის პრინციპზე დაფუძნებული საპენსიო სქემა ვერ იქნება მდგრადი და რეფორმის გარეშე რთული იქნება ბიუჯეტიდან თუნდაც არსებული საპენსიო განაკვეთის შენარჩუნება და უზრუნველყოფა. ამ არგუმენტებზე დაყრდნობით, წლების მანძილზე მიმდინარეობა მსჯელობა ქვეყანაში საპენსიო რეფორმის განხორციელების თაობაზე. მოიაზრებოდა სხვადასხვა ტიპის მოდელი და შესაძლო სქემები.

2018 წელს სახელმწიფომ დაიწყო საპენსიო რეფორმა, რომელიც თავის თავში აერთიანებს დღეისათვის არსებულ „სოლიდარობის პრინციპს“ და მის პარალელურად სავალდებულოს ხდის დაგროვებით სისტემაში მონაწილეობას (საქართველოს 2018 წლის 21 ივლისის კანონი „დაგროვებითი პენსიის შესახებ“). დაგროვებითი სისტემის მონაწილე მხარეები ხდებიან დასაქმებული (თვითდასაქმებული), დამსაქმებელი და სახელმწიფო (დასაქმებულის შენატანი 2%, დამსაქმებელი - 2%, სახელმწიფოსი - 2%, 1%, 0%). დაგროვებითი საპენსიო სისტემა ამოქმედდა 2019 წლიდან გაცემულ ხელფასებზე (ასევე ხელფასთან გათანაბრებულ განაცემებზე). სახელმწიფოს შენატანი ნაკლებია ან საერთოდ არ ვრცელდება მაღალშემოსავლიანი დასაქმებულების შემთხვევაში. სისტემაში მონაწილეობა შეუძლია საქართველოს ყველა დასაქმებულ ან თვითდასაქმებულ მოქალაქეს, ასევე საქართველოში მუდმივად მცხოვრებ უცხო ქვეყნის მოქალაქეს.

სისტემაში ჩართვა სავალდებულოა 40 წლამდე ასაკის პირებისთვის – დასაქმებულებისთვის, რომლებსაც 2018 წლის 6 აგვისტოს მდგომარეობით 40 წელი არ ჰქონდათ შესრულებული. დასაქმებულებისთვის, რომლებსაც 2018 წლის 6 აგვისტოს მდგომარეობით შეუსრულდათ 40 წელი, დაგროვებით საპენსიო სისტემაში მონაწილეობა ნაბაყოფლობითია. თუმცა, 2019 წლის პირველ იანვარს სქემაში ისინიც ჩაერთვებიან. სისტემის დატოვება მათ 2019 წლის 1 აპრილიდან 31 მაისამდე პერიოდში შეეძლებათ. თვითდასაქმებულებს სისტემაში ჩართვა ნებაყოფლობით შეუძლიათ. თუმცა, მათ ფონდში შემოსავლის 4 პროცენტის გადარიცხვა მოუწევთ. ამ შემთხვევაში, ორ პროცენტს სახელმწიფო დაამატებს. თვითდასაქმებულებს რეგისტრაცია საპენსიო სააგენტოს ვებგვერდზე შეეძლებათ.

საპენსიო შენატანებს საპენსიო ასაკამდე პირი საქართველოს მოქალაქეობიდან გასვლის შემთხვევაში მიიღებს. ასევე, თუ გახდება შშმ პირი. გარდაცვალების შემთხვევაში, საპენსიო შენატანებს მოქალაქის კანონიერი მემკვიდრე მიიღებს. საპენსიო ფონდში თანხა გადაირიცხება ყველა სამსახურიდან. თუ წლიურად დარიცხული ხელფასის ოდენობა გადააჭარბებს 24 ათას ლარს, დამატებით თანხაზე სახელმწიფოს კონტრიბუცია ორის ნაცვლად ერთი პროცენტი იქნება. სახელმწიფოს კონტრიბუცია აღარ განხორციელდება, თუ ხელფასის ჯამური ოდენობა გადააჭარბებს 60 ათას ლარს.

ცხადია საპენსიო რეფორმას ჰყავს, როგორც მომხრეები ასევე მოწინააღმდეგეები. საინტერესოა, რომ საპენსიო სისტემის მომხრე და მოწინააღმდეგე მხარეები ხშირად საკუთარი პოზიციების გასამყარებლად ერთი და იგივე ფაქტებს იხმობენ. მხარეების პოზიციები მოკლედ შეიძლება ასე ჩამოყალიბდეს:

სისტემის შექმნის აუცილებლობის დასაბუთება და უპირატესობები

- **არსებული სისტემის მთავარი ხარვეზი - სისტემა ვერ უზრუნველყოფს სათანადო სიდიდის პენსიის გაცემას პენსიონერებისათვის.** ქვეყანაში დღეისათვის არსებული ჩანაცვლების კოეფიციენტი (პენსიის ოდენობის მიმართება ხელფასთან, რომელსაც დასაქმებული პენსიამდე გასვლამდე იღებდა) შეადგენს 19,1 პროცენტს, რაც მნიშვნელოვნად ჩამოუვარდება სხვა ქვეყნებში არსებულ აღნიშნულ მაჩვენებელს. ჩანაცვლების კოეფიციენტის საშუალო მაჩვენებელი რეგიონში შეადგენს 40 პროცენტს, ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ქვეყნებში (OECD) - 63 პროცენტს, ხოლო ევროკავშირის ქვეყნებში - 78 პროცენტს. ჩანაცვლების კოეფიციენტის 19,1 პროცენტის ოდენობა ნიშნავს, რომ საქართველოს საშუალო შემოსავლის მქონე მოქალაქისათვის პენსიაზე გასვლის შემდეგ შემოსავლები მცირდება 5-ჯერ; დაგროვებითი პენსიის შექმნის მიზანი ამ უსამართლობის აღმოფხვრაა.
- **საპენსიო ტვირთი დასაქმებულებზე ყოველწლიურად ზრდადია -** დღემდე არსებული გამათანაბრებელი მოდელის კიდევ ერთი პრობლემაა ის, რომ სამუშაო ასაკის ერთ ადამიანზე პენსიონერთა რიცხვი 31 პროცენტიდან 42 პროცენტამდე იზრდება და გადასახადის გადამხდელებს მომავალში გაცილებით მეტად დააწვებათ გადასახდელი პენსიების ტვირთი, ვიდრე დღეს. შესაბამისად, არსებობს საფრთხე ახალი სოციალური გამოწვევების დადგომისა უკვე მომავალი თაობებისთვის. არსებული ტენდენციების შესაბამისად, 2030 წლისთვის საქართველოს მოსახლეობის 25% იქნება 60 წელს ზემოთ, 2059 წელს - 33%;

- **ბიუჯეტში საპენსიო დანახარტების წილი იზრდება** - 2017 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯმა პენსიებზე 1,685.8 მლნ ლარი შეადგინა, 2018 წელს 1,700.0 მლნ ლარი, ხოლო 2019 წლის გეგმა 1,925.0 მლნ ლარია. ყოველწლიურად, საპენსიო უზრუნველყოფა მთლიანი საბიუჯეტო შემოსავლების 15-16 პროცენტს შეადგენს, რაც 2017 წლის მონაცემებით მშპ-ს 4.2%-ს უტოლდება. ეს ტვირთი მუდმივად ზრდადია.
- **დაგროვებითი საპენსიო სისტემა მრავალ ქვეყანაში აპრობირებული, უალტერნატივო სისტემაა** - ეს არის საპენსიო უზრუნველყოფის და ქვეყანაში გრძელი ფულის შექმნის საუკეთესო მოდელი, რომელიც მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში წარმატებითაა აპრობირებული. დაგროვებითი საპენსიო სისტემის ამოქმედება სერიოზული შეღავათი იქნება პენსიონერებისთვის. თუმცა, ეს არ არის პანაცეა და არ შეიძლება მხოლოდ ამ სისტემის ამოქმედება იყოს საკმარისი იმისთვის, რომ ხალხმა ღირსეულად და ბედნიერად იცხოვროს.
- **დაგროვების კულტურა შესაქმნელია** - დაგროვებით საპენსიო სქემაში ჩართვა ამ ეტაპზე და არც სამომავლოდ არ შეიძლება იყოს ნებაყოფლობითი. არაერთმა კვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოს მოსახლეობა ფულს ძირითადად ხარჯავს და არ ზოგავს. სამწუხაროდ, სხვა ქვეყნების მოსახლეობასთან შედარებით, ქართველების მიდრეკილება ფულის ხარჯვის მიმართ ძალიან მაღალია. საქართველოში ბევრს არ გააჩნია ფინანსური წიგნიერების მაღალი დონე. სწორად ამიტომ უნდა იყოს დაგროვებით საპენსიო სქემაში ჩართვა სავალდებულო. ის აუცილებლად უნდა იყოს გადასახდელი ტვირთის სახით. ეს არის საუკეთესო გამოცდილება.
- **საპენსიო სისტემა ლიბერალურია და იგი არ დააწვება ტვირთად დასაქმებულს – ფულს სახელმწიფო და დამსაქმებელიც აგროვებენ** - სახელმწიფო ზრუნავს, რომ საპენსიო ფონდში თანხის შეტანა მძიმე ტვირთად არ დასწოლოდა მოსახლეობას. სწორედ იმიტომ, რომ საქართველოში დასაქმებული ადამიანების დიდ ნაწილს არ აქვს მაღალი ხელფასი, შემოთავაზებული სქემა არის ძალიან ლიბერალური. დასაქმებული იხდის მხოლოდ ხელფასის 2%-ს, 2-2%-ს კი მას დამსაქმებელი და სახელმწიფო უმატებს.
- **ახალი საპენსიო სისტემა ხელს შეუწყობს საქართველოში კაპიტალის ბაზრის ჩამოყალიბებას** - საპენსიო ფონდს შენატანების სახით უკვე მობილიზებული აქვს 220 მილიონი ლარზე მეტი. კონსერვატიული გათვლებით, 6 წლის განმავლობაში მოხდება 5 მილიარდამდე ლარის მობილიზება. ეს თანხა შესაძლებელია მოხმარდეს ქვეყანაში ჯერჯერობით ჩამოყალიბებული კაპიტალის ბაზრის განვითარებას, რაც თავის მხრივ დააჩქარებს ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდას 3-4%-ით.

სისტემის ნაკლოვანებები

მიუხედავად იმისა, რომ დაგროვებითი საპენსიო სისტემა მსოფლიოს ყველა განვითარებულ ქვეყანაში მოქმედებს და მისი ეფექტი როგორც მოსახლეობისთვის, სოციალური დაცვის თვალსაზრისით, ასევე ქვეყნის ეკონომიკისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, საქართველოში გააჩნია ბევრი საფუძვლიანი კითხვა და არაერთგვაროვანი მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, თუ რამდენად მოემსახურება აღნიშნული სისტემა მის მთავარ მიზანს - უზრუნველყოს მოსახლეობის ღირსეული სიბერე.

ქვემოთ მოცემულია ძირითადი საკვანძო საკითხები, რომელიც სისტემის გამოწვევად მიიჩნევა:

- **ძვირდება სამუშაო ძალა** - რეფორმის თანახმად, სავალდებულო წესით, დამსაქმებელს ეზრდება გადასახადი დასაქმებულის ხელფასის 2%-ის ოდენობით, რაც მათთვის მძიმე ტვირთი შეიძლება აღმოჩნდეს და მაღალი ალბათობით, დამსაქმებლები შეეცდებიან თავი აარიდონ საპენსიო ფონდში თანხის გადარიცხვას, რაც საბოლოო ჯამში, კვლავ დასაქმებულის ინტერესისა და უფლების შეზღუდვის ხარჯზე მოხდება. მაგალითად, ამ მოცულობით მოხდეს დასაქმებული ხელფასის კორექტირება (შემცირება). დამსაქმებელთა საპენსიო ვალდებულებებს ნეგატიური გავლენა ექნება დასაქმების ბაზრზეც. შიდა ხარჯების ზრდა სავარაუდოდ შეამცირებს დამატებითი კადრების მოზიდვის ინტერესს, ან უკვე დასაქმებულებისთვის ხელფასის ზრდის მოტივაციას. უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებელი არსებული მოცემულობაშიც ერთ-ერთი ძირითადი გამოწვევა ქართული რეალობისთვის, დაგროვებითი საპენსიო რეფორმას კიდევ უფრო ნეგატიური გავლენა ექნება დასაქმების ბაზარზე.
- **სავალუტო რისკები** - დანაგროვიდან მიღებული სარგებელი პირდაპირ კავშირშია სავალუტო რისკებთან. იმ ქვეყნებში, სადაც ეკონომიკა მზარდია, ინფლაციის დაბალი დონეა და თანმდევნი რისკები მინიმალური იქნება, კერძო დაგროვებითი საპენსიო მოდელი ამართლებს. საქართველოს ეკონომიკისთვის, სადაც მაღალია ინფლაციური და სავალუტო რისკები, დაგროვილი რესურსი შეიძლება გაუფასურების რისკის ქვეშ დადგეს და მისი მსყიდველუნარიანობა გაცილებით დაბალი იყოს წლების შემდეგ, შესაბამისად, მაინც ვერ იქნას უზრუნველყოფილი ე.წ. „ღირსეული პენსიის“ მიზანი. ამის მაგალითად შეგვიძლია საერთაშორისო ბაზრებიდან ფინანსების მოზიდვის შესაძლებლობა განვიხილოთ: პირველ რიგში, საერთაშორისო ბაზრებიდან რესურსები შეიძლება მობილიზებული იქნას მინიმალური განაკვეთით და თუ ის მაინც უფრო ძვირი იქნება ვიდრე საპენსიო სისტემის მიერ დაგროვებული ფული (რომელსაც უფრო დიდი დრო დასჭირდება დასაგროვებლად) ეს იმას ნიშნავს, რომ სახელმწიფო არ ითვალისწინებს იმ საფრთხეებს რომელთაც საერთაშორისო აქტორები იზიარებენ. სხვა სიტყვებით, საპენსიო ფონდის მიერ შეგროვებული ჩვენი ფული უფრო ნაკლებად რისკიანი იქნება, ვიდრე საერთაშორისო ბაზრებიდან მობილიზებული რესურსები, რაც ნაკლებად სავარაუდოა.

- **საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ბაზარი** - როგორც წესი, საპენსიო სისტემები ახორციელებენ საპორტფელო ინვესტიციებს, განათავსებენ თავიანთ აქტივებს ფასიან ქაღალდებში და ფაქტობრივად, არასოდეს ახორციელებენ პირდაპირ ინვესტიციებს. საპენსიო სისტემის რეფორმის პირველივე ხანში დაგროვებით საპენსიო ანგარიშებზე აკუმულირდება ასობით მილიონი ლარი, რომელთა განთავსება საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე შეუძლებელი იქნება და შექმნილი გარემოებიდან გამომდინარე შესაძლოა მოხდეს ქვეყნის ფარგლებს გარეთ საინვესტიციო რესურსის გადინება. შესაბამისად, აღნიშნული ფაქტორი შეამცირებს საპენსიო რეფორმის თანმდევ ეკონომიკურ ეფექტს, რომლის მიხედვითაც, აკუმულირებული თანხების ინვესტირება ქვეყნის შიგნით მოხდება.
- **სოციალური სიკეთის ნაკლებობა** - საპენსიო რეფორმის შეფასებისას, მისი მომხრეები, ხშირად იმ ეკონომიკურ დივიდენდებზე საუბრობენ, რომლებიც ნაკლებად არის დაკავშირებული მიმღებთა სოციალურ სიკეთებზე. აქტიურად, განიხილავენ ახალი საპენსიო მოდელის პოტენციალს, პოზიტიური გავლენა იქონიოს ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე და სხვა შიდა ეკონომიკურ ბენეფიტებს, მაგრამ კითხვის ნიშნები მის სოციალურ ბუნებაზე ჯერ კიდევ უპასუხოდ რჩება. რამდენად, სამართლიანია შემოსავლის გარდასხვა ყველა გარემოებების უგულვებელყოფა და ყველას გათანაბრება საპენსიო გადასახადის წინაშე? იდენტური შემოსავლის მქონე ორი ადამიანისათვის, ფულს შეიძლება სრულიად განსხვავებული ღირებულება ქონდეს, მაგრამ საპენსიო დაგროვების სისტემა ამას არ ითვალისწინებს და ყველას თანაბრად ვალდებულს ხდის საკუთარი შემოსავლის წილი საპენსიო ფონდს გადასცეს შესაბამისად (გასამრავლებლად).
- **იძულებითი არჩევანი** - შემოთავაზებული საპენსიო სისტემის, ერთერთ მთავარი კრიტიკას, არჩევნის არ არსებობა წარმოადგენს. სავალდებულო დაგროვებითი საპენსიო სისტემა უზღუდავს ადამიანის შესაძლებლობას თავად გადაწყვიტოს, თუ როგორ გამოიყენებს საკუთარ შემოსავალს: დახარჯავს მას ახლა თუ შეინახავს მომავლისთვის.
- **ნდობის ფაქტორი** - არაერთ ქვეყანაში, საპენსიო ფონდების საქმიანობა ფინანსური სკანდალის მიზეზი გამხდარა და ეს სისტემები ჩამოშლილა. არამართო საერთაშორისო გამოცდილების გათვალისწინებას, არამედ საქართველოს უახლოეს წარსულში „დაკარგული ანაბრების თემა“ კვლავ იმდენად აქტუალურია, რომ მრავალწლიან საინვესტიციო პროექტების მიმართ ნდობის ხარისხი უკიდურესად დაბალია მოსახლეობაში. არანაირი გაშლილი საინფორმაციო კამპანია არ უნარმოებია და არ უზრუნვია სახელმწიფოს, რათა სქემის მონაწილემდე მიეტანა სრულყოფილი ინფორმაცია, მონაწილეობის წესების, სქემის დატოვების, მოსალოდნელი სარგებლის და ა.შ. შესახებ.
- **ეფექტური რეგულაცია და ზედამხედველობა** - ეფექტური რეგულაციების დანერგვა და საპენსიო აქტივებზე ზედამხედველობა არის უმნიშვნელოვანესი საკითხი. აღნიშნული ფუნქციების განსახორციელებლად კანონის თანახმად განსაზღვრულია მთელი

რიგი უწყებები/ორგანოები (საპენსიო სააგენტო, საპენსიო სააგენტოს შიდა აუდიტი, სამეთვალყურე საბჭო, საპენსიო სააგენტოს აუდიტი, აქტივების მმართველი კომპანია, სპეციალიზებული დეპოზიტარი, ეროვნული ბანკი, შესარჩევი კომისია, საინვესტიციო საბჭო), ეს დივერსიფიკაცია იძლევა პროცესების გამჭვირვალობის და აკუმულირებული ფულადი აქტივების ეფექტურად მართვის განცდას. თუმცა, დღემდე არ შექმნილა რამდენიმე მათგანი, მაგალითად ისეთი მნიშვნელოვანი ორგანო, როგორცაა საინვესტიციო საბჭო (როგორც ცნობილია, ამჟამად მიმდინარეობს საბჭოს კანდიდატთა შერჩევის პროცესი, რაც უახლოეს მომავალში უნდა დასრულდეს). არ შემუშავებულა კანონით განსაზღვრული მთელი რიგი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები, რამაც უნდა დაარეგულიროს საინვესტიციო პოლიტიკასთან დაკავშირებული საკითხები.

- **საინვესტიციო პოლიტიკა** - სქემის მონაწილეს ინფორმაცია არ გააჩნია, თუ რა ბედი ელის მის საპენსიო დანაგროვს. ქვეყანაში საინვესტიციო გარემო არ არის სანდოდ და სათანადოდ განჭვრეტადი, რის გამოც შეუძლებელია მოსალოდნელი სარგებლის ოდენობაზე საუბარი. ამას ემატება ისიც, რომ საპენსიო სააგენტოს ოფიციალურ ვებ გვერდზე განთავსებული დანაგროვების სტრუქტურა გვამცნობს, რომ სამი თვის განმავლობაში აკუმულირებული თანხები განთავსებულია საბანკო ანგარიშზე და ვერ მოხერხდა მისი ინვესტირება. ამ ყველაფრის ფონზე ლეგიტიმურია განცდა, რომ სათანადოდ არ იყო მომზადებული ინფრასტრუქტურა.
- **არაეფექტიანი ხარჯის საფრთხე** - ამ ეტაპზე ქვეყანაში არის პრობლემა სახელმწიფო ინვესტიციების არაეფექტიანი განთავსების. მაგალითად საქართველოს საპარტნიორო ფონდმა (2011 წელს დაფუძნებული სახელმწიფო საინვესტიციო ფონდი) KPMG-ს (აუდიტის კომპანია) კონსოლიდირებული ბალანსით 481 მილიონ ლარიანი ზარალით დახურა 2018 წელი. შესაბამისად, ეს კიდევ უფრო ამყარებს დასაბუთებული საფრთხეს და მოლოდინს, რომ ხელისუფლება ვერ მოახერხებს დანაზოგების ეფექტიან მართვას;
- **ინფორმაციული უზრუნველყოფა** - ინფორმაციული სიმწირე არის არა მხოლოდ სქემაში მონაწილეებისთვის, არამედ გადამხდელისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ გადამხდელს მეტი რესურსი აქვს საფუძვლიანად გაერკვეს მთელი რიგ საკითხებში, დღემდე ბუნდოვანია ბევრი მათგანი. ამ მიმართულებით აქტიურად ჩაერთნენ აუდიტორები/აუდიტორული კომპანიები, რომლებმაც გადამხდელებთან ერთად იმსჯელეს საკითხებზე. ის ფაქტი, რომ კომუნიკაცია არ არსებობდა არა მხოლოდ გადამხდელებთან, არამედ თავად სახელმწიფო უწყებებს შორის (საგადასახადო და საპენსიო სააგენტო), მეტყველებს ის ფაქტი, რომ ორპარტიანია მთელი რიგი საკითხები (რამდენიმე მათგანის ცვლილების აუცილებლობა დადგა კანონის ძალაში შესვლის შემდეგ, განხილვების შედეგად). მაგალითად: არაფულადი სარგებლის გაცემისას საიდან დაითვლება საპენსიო შენატანი (სარგებლის ნეტო თუ ბრუტო ოდენობა), საპროცენტო შემოსავალს ეხება თუ არა საპენსიო შენატანი. ზოგადად, საპენსიო შენატანი ეხება ყველა იმ განაცემს, რომელიც იბეგრება საშემოსავლო გადასახადით (ყველაფერი რაც პიროვნებისთვის სარგებლად

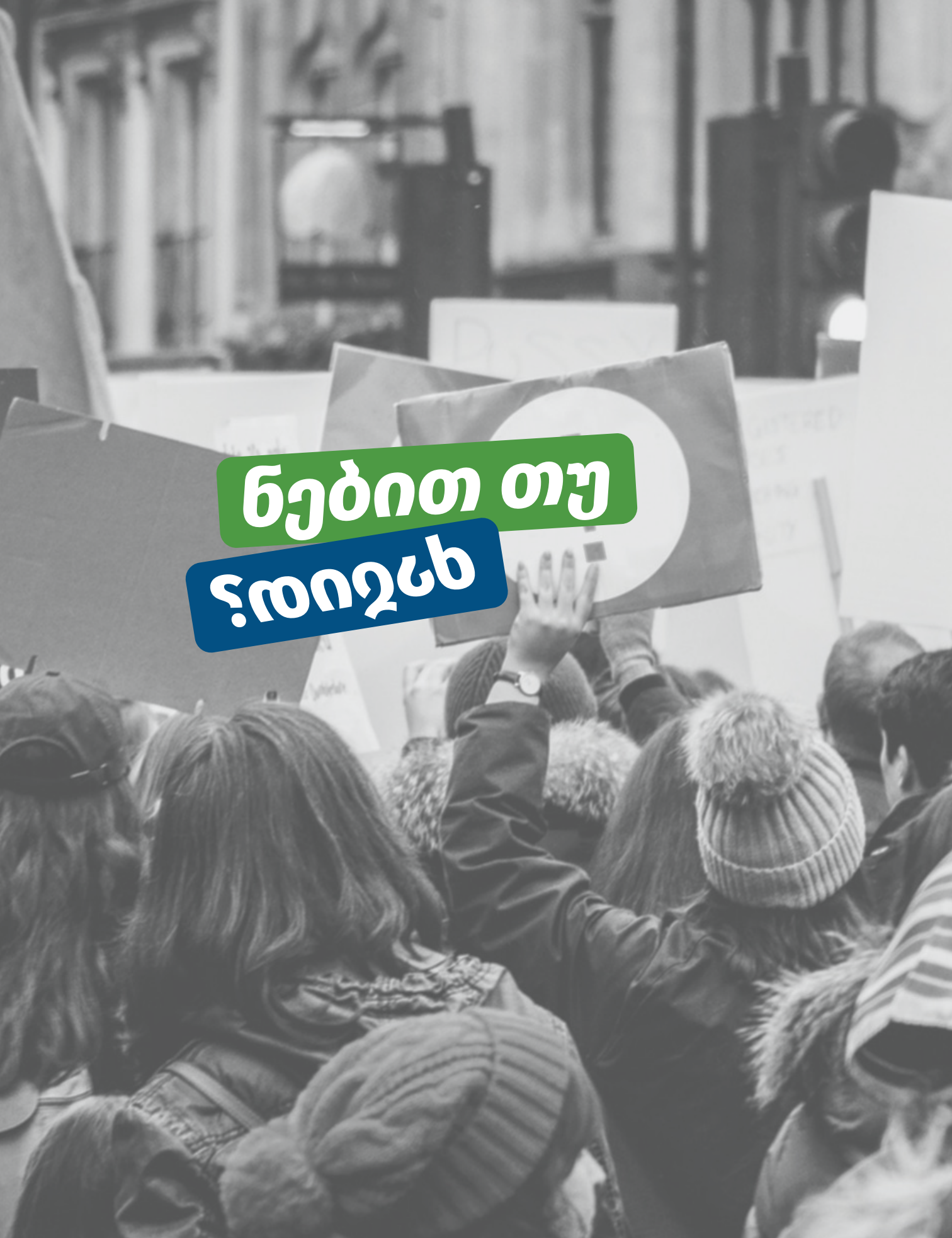
შეიძლება ჩაითვალოს). როცა საგადასახადო კოდექსის მიხედვით, კონკრეტული ქეისი ორაზროვნად შეიძლება მივიჩნიოთ, გადამხდელი გამოსავალს ნახულობს იმაში, რომ განაცემს ბეგრავს სახელმწიფოს სასარგებლოდ, რათა თავიდან აიცილოს გაუგებრობა და შესაბამისად ფინანსური სანქცია. საპენსიო შენატანებთან მიმართებაში, აღნიშნული პირიქით არის - მსგავსი ქმედება წარმოშობს სახელმწიფოს დამატებით ხარჯს, სქემაში მისი კონტრიბუციიდან გამომდინარე.

- **ადმინისტრირება/დეკლარირება** - როგორც ცნობილია, საგადასახადო კანონმდებლობის მიხედვით, განაცემების შესახებ ინფორმაცია საგადასახადო ორგანოს მიეწოდება თვის ქრილში, თვის დამთავრებიდან არაუგვიანეს მომავალი თვის 15 რიცხვისა. საპენსიო შენატანის დაკავების/გადახდის შესახებ ინფორმაციის სააგენტოსთვის მიწოდების ვალდებულება (ინფორმაცია იდენტურია) გადამხდელს განესაზღვრა განაცემის განხორციელებისთანავე. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ აღრიცხვიანობა ამ მიმართულებით განსაკუთრებით მცირე მენარმეთა შემთხვევაში, არ არის სისტემატიზირებული და ავტომატიზირებული. ეს მოთხოვნა გადამხდელს დამატებითი ადმინისტრაციული წნეხის ქვეშ აყენებს.

რეკომენდაციები

საპენსიო რეფორმის მიმდინარეობის შესახებ სახელისუფლებო გადაწყვეტილება მიღებულია და პროცესი დაწყებულია. შესაბამისად, რეკომენდაციები მიმართულია პროცესის სრულყოფისკენ, რისკების დაზღვევისკენ და თავად პროცესის რადიკალურ კორექტირებას, ცხადია, ვერ დაისახავს მიზნად.

- პირველ რიგში მნიშვნელოვანია დანაზოგების განთავსების მიზნობრიობა და ეფექტიანობა. აღნიშნულის უზრუნველყოფა შეიძლება მხოლოდ ეფექტიანი მმართველობის სისტემისა და ეფექტიანი მონიტორინგის სისტემის დანერგვით მოხდეს. მნიშვნელოვანია საინვესტიციო საბჭოს გამჭვირვალობა და მიღებული გადაწყვეტილებების ღიაობა;
- პროცედურული საკითხები უნდა იყოს გამჭვირვალე და გასაგები, მნიშვნელოვანია სრულფასოვანი ინფორმაციის მიწოდება სისტემაში ჩართული პირებისთვის, რაც გაზრდის სისტემის მიერ ნდობას, შეამცირებს უკმაყოფილებას მის მიმართ და შესაძლოა გაზარდოს ნებაყოფლობით ჩართულ პირთა რაოდენობაც;
- ინვესტირების პროცესის გამჭვირვალობა - აუცილებელია განუვლი ინვესტიციების შესახებ მუდმივი ანგარიშების წარდგენა; ასევე შეიძლება გამოყენებული იქნას პრაქტიკა, როცა საპენსიო სქემის მონაწილე ინაწილებს რისკს, თავად აკეთებს რა არჩევანს ხელისუფლების მიერ შემოთავაზებული საინვესტიციო შესაძლებლობებიდან. მსგავსი ტიპის პრაქტიკა ფართოდ არის აპრობირებული სხვადასხვა ქვეყნებში;
- შესაძლოა განისაზღვროს ქვეყნის შიგნით და ქვეყნის გარეთ ინვესტირების ზღვრები (როგორც სავალუტო რისკების დაზღვევის ერთ-ერთი შესაძლებლობა);
- ზოგადად, მნიშვნელოვანია ინვესტირების დროს გათვალისწინებული იყოს ინფლაციის დონე, რათა დაბანდებული თანხების წლიური მოგება როგორც მინიმუმ უზრუნველყოს ინფლაციის ინდექსაციაც;
- თანმდევ რეფორმების განხორციელება - მათ შორისაა ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარების ხელშეწყობა; საპენსიო შენატანების დაზღვევის ამოქმედება და წახალისების ფორმების შემუშავება;
- შესაძლოა განხილული იყოს მინიმალური საპენსიო ასაკის გადასინჯვა, შესაძლოა გაზრდის და/ან სქესთა შორის გათანაბრების თვალსაზრისით.

Եղծրոտ տղ

հռոդս